

Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej

1. Podstawy prawne działania Zespołu Interdyscyplinarnego Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 – j.t.) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy. Zgodnie z art. 9a ust. 15 powyższej ustawy, określenie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania leży w kompetencji rady gminy.

Wobec powyższego szczegółowe warunki funkcjonowania Zespołu określiła Rada Miejska w Bielsku-Białej uchwałą Nr IV/41/2011 z dnia 1 lutego 2011 r. w sprawie określenia trybu, sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 30 marca 2011 r., Nr 71, poz. 1264).

Na podstawie § 5 ust. 1 Załącznika do powyższej Uchwały, Prezydent Miasta Bielska-Białej powołał na okres 4 lat w drodze Zarządzenia Nr ON.0050.486.2019.PS z dnia 27 czerwca 2019 r. Zespół Interdyscyplinarny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej, w którego skład wchodzi 20 członków, będących przedstawicielami:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej (2 przedstawicieli),
- Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej,
- Zespołu Placówek dla Dzieci i Młodzieży „PARASOL” w Bielsku-Białej,
- Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Bielsku-Białej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku-Białej (2 przedstawicieli),
- Miejskiego Zarządu Oświaty w Bielsku-Białej,
- Szpitala Wojewódzkiego w Bielsku-Białej,
- Szpitala Pediatricznego w Bielsku-Białej,
- Bielskiego Centrum Onkologii – Szpitala Miejskiego im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej,
- Bielskiego Pogotowia Ratunkowego,
- Kurii Diecezjalnej Bielsko-Żywieckiej,
- Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej (2 przedstawicieli),
- Komendy Miejskiej Policji w Bielsku-Białej,
- Bielskiego Stowarzyszenia Artystycznego „Teatr Grodzki” w Bielsku-Białej,
- Śląskiej Fundacji Błękitny Krzyż w Bielsku-Białej,
- Prokuratury Rejonowej Bielsko-Biała – Północ z siedzibą w Bielsku-Białej,
- Prokuratury Rejonowej Bielsko-Biała – Południe z siedzibą w Bielsku-Białej.

Powołanie Zespołu przez Prezydenta Miasta Bielska-Białej poprzedziło zawarcie Porozumień między Prezydentem Miasta Bielska-Białej a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu. Zespół został powołany spośród osób pisemnie zgłoszonych przez osoby uprawnione do reprezentowania podmiotów, o których mowa powyżej. Członkowie Zespołu zgodnie z ww. ustawą, wykonują zadania Zespołu w ramach swoich obowiązków służbowych lub zawodowych.

Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu, zgodnie z powyższą ustawą, zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej. MOPS w ramach obsługi organizacyjno-technicznej jest zobowiązany do prowadzenia jednolitej bazy danych dotyczących pracy Zespołu i jego grup roboczych oraz obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i innych aktów prawnych w zakresie ochrony danych osobowych.

2. Cele i zadania Zespołu.

W myśl art. 9b ust. 1 powyższej ustawy oraz § 2 Załącznika do *uchwały nr IV/41/2011 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 1 lutego 2011 r. w sprawie określenia trybu, sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania*, Zespół ma realizować zadania określone w obowiązującym na terenie Bielska-Białej *Programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Bielsku-Białej na lata 2014-2020*, przyjętym Uchwałą Nr XLI/970/2014 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 29 kwietnia 2014 r. oraz w kolejnych Programach w tej sprawie, w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów należących do sfery pomocy społecznej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, Prokuratury oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 4) rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powyższa ustawa w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie określiła w art. 9a ust. 10, iż Zespół Interdyscyplinarny w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach może tworzyć grupy robocze, do zadań których należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- 2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- 3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W skład grup roboczych wchodzić mają przedstawiciele instytucji, o których mowa w art. 9a ust. 11 i 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a więc przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia. Mogą wchodzić w skład Zespołu także kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodzin dotkniętych przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

3. Aktualne wyzwania stojące przed Zespołem Interdyscyplinarnym.

Cytowana wyżej ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadziła m.in. następujące zasady udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, które zmieniły dotychczas wypracowane standardy pracy:

- 1) Brak konieczności uzyskania zgody od ofiary i sprawcy przemocy w rodzinie przed podjęciem interwencji i pomocy rodzinie w trybie procedury „Niebieskie Karty”,
- 2) Zmiana kolejności udzielania pomocy osobie doświadczającej przemocy w rodzinie na następującą:
 - a) pomoc medyczna,
 - b) pomoc psychologiczna,
 - c) pomoc prawna,
 - d) pomoc socjalna,
 - e) pomoc zawodowa,
 - f) pomoc rodzinna.

Wcześniej wśród specjalistów panowało przekonanie, iż pomoc psychologiczna jest warunkiem udzielenia innego rodzaju pomocy z uwagi na częstą niezdolność ofiary przemocy do przyjęcia jakiegokolwiek innej oferty na początku procesu interwencji (w tym prawnej). Obecnie uznano, iż specyfika problemu przemocy w rodzinie wymaga na początku diagnozy medycznej, w tym psychiatrycznej, celem ustalenia właściwego planu pomocy.

3) Zorganizowanie na terenie miasta sprawnie działającego systemu interwencji w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie w trybie art. 12 a ww. ustawy, a więc podejmowania decyzji w sprawie odebrania dziecka z rodziny i umieszczenia go u innej nie zamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Udział w interwencji w powyższej sprawie powinni mieć w tym trybie przedstawiciele 3 służb: pracownik socjalny, funkcjonariusz Policji, lekarz lub ratownik medyczny lub pielęgniarka. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznie powiadomić sąd opiekuńczy, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin o odebraniu dziecka z rodziny. Procedura ta jest odmienna od dotychczas obowiązującej, która odebrać dziecko z rodziny zezwalała jedynie po postanowieniu sądu opiekuńczego w tej sprawie. *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 – j.t. z późn. zm.) w art. 23. ust 3 określała także, iż pomoc niesiona dzieciom przez osoby lub instytucje może być udzielona wbrew woli rodziców lub opiekunów będących w stanie nietrzeźwym. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie otworzyła ścieżkę interwencji bez zgody rodziców w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w sytuacji przemocy w rodzinie.

4) Realizacja pomocy rodzinie z problemem przemocy według procedury „Niebieskie Karty” na podstawie cytowanej wyżej ustawy oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. Nr 209, poz. 1245). Rozporządzenie

to wprowadziło jeden druk Niebieskiej Karty dla 5 służb: pomocy społecznej, Policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, służby zdrowia i oświaty, w tym dla 2 służb, które dotychczas nie realizowały tej procedury ani w myśl prawa ani zaleceń stosownych organów (służba zdrowia i oświata). Ponadto ww. rozporządzenie wskazuje nieprzekraczalne terminy realizacji elementów procedury: m.in. każda „Niebieska Karta” w ciągu 7 dni winna trafić do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, a Przewodniczący Zespołu winien ją przekazać członkom Zespołu lub grupy roboczej w ciągu 3 dni od jej wpływu. Zespół lub grupa robocza powinny m.in. wezwać i udzielić stosownej pomocy, wsparcia oraz informacji zarówno ofierze jak i sprawcy przemocy w rodzinie., a także niezwłocznie zawiadomić organy ścigania o powziętym podejrzeniu o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie.